

Sözlü Bildiri

S,n,f Ö retmeni Adaylar,n,n Ö retmen Kavram,na Yönelik (Yanl,) Kavramsalla t,rmlar,

Yrd. Doç. Dr.

Sibel Duru

Pamukkale Üniversitesi E itim Fakültesi

sduru@pau.edu.tr

Özet

Problem Durumu: Ö retmen adaylar,n,n genel anlamda e itim, özel anlamda ö renme-ö retme süreciyle ilgili inançlar, ve inanç olarak kabul edilen kavramla t,rmlar,, onlar,n sadece ö retmen e itim programlar,nda neyi, nas,l ö reneceklerini etkilemekle kalmaz, ayn, zamanda profesyonel geli imlerini de etkiler (Britzman, 1986; Calderhead ve Robson, 1991; Duru, 2006; Greene ve Zimmerman, 2000; Lortie, 1975; Minor, Onwuegbuzei, Witcher ve James, 2002; Pajares, 1992; Richardson, 1996). Eisenhart, Shrum, Harding ve Cuthbert (1988)ø in de belirtti i gibi öÖ retmenlerin (ö retmen adaylar,n,n) e itimle ilgili inançlar,, e itim reformlar, tasarlan,rken ya da e itim ara t,rmlar, yap,l,rken dikkate al,nmazsa, e itimi geli tirmek için verilen iyi niyetli çabalar,n i e yarayaca , konusunda iyimser olamay,zö (p. 67). Bundan dolayı, ö retmen e itim programlar,nda yeni bak, aç,lar, geli tirmek ve ö retmen e itim programlar,n,n etkilili ini ortaya ç,karmak için, kimi ara t,rmac,lar, ö retmen adaylar,n,n e itimle ilgili farklı inançlar, yan,nda, onlar,n daha çok ö retmen kimli ini yans,tan öÖ retmen kimdir?ö sorusuyla ilgili kavramla t,rmlar, üzerine ara t,rmlar,n, yo unla t,rmlar, (Akkus, 2013; Löfström ve Valickis, 2013; Saban, 2004; Schepens, Aelterman ve Vlerick, 2009). Bununla beraber, Türkiye'de hem ö retmen adaylar,n,n e itimle ilgili inançlar,, hem de onlar,n ö renme-ö retme süreciyle ilgili yanl, kavramla t,rmlar, konusunda yeterli çal, man,n olmad, , görülmektedir. Bu çal, mayla alan yaz,n,ndaki bu bo lu un doldurulmas, amaçlanm, t,r.

Ara t,rman,n Amac,: Bu ara t,rman,n amac,, S,n,f Ö retmenli i Anabilim dal,nda okuyan ö retmen adaylar,n,n öÖ retmen kavram,yla ilgili inanç ve kavramla t,rmlar,n,, öÖ retmen ve ö renci merkezliö e itim anlay, lar, çerçevesinde anlamaya çal, makt,r.

Ara t,rman,n Yöntemi: Ara t,rma 2012- 2013 akademik y,l,nda Pamukkale Üniversitesi, E itim Fakültesinde yap,lm, t,r. Ara t,rmaya S,n,f Ö retmenli i Anabilim dal,nda ö renimine devam eden 196 k,z, 71 erkek olmak üzere toplam 267 ö retmen aday, gönüllü olarak kat,lm, t,r.

Çal, man,n temel amac,n,n bütüncül bir yakla ,mla ayd,nlat,labilmesi için, nitel ara t,rma yöntemi kullan,lm, . Ö retmen adaylar,n,n ö retmen ve ö rencilerin rollerine ili kin inançlar,n, aç, a ç,karmada, adaylar,n bu rollere ili kin kulland,klar, ömetaforlarö dan yararlan,lm, t,r.

Ya ve cinsiyet gibi demografik de i kenleri de içeren bilgi formu, 45 dakikal,k ders saatinde, dersin sorumlu ö retim eleman,ndan izin al,narak ö retmen adaylar,na uygulanm, t,r. Ö rencilere bilgi formu yan,nda, aç,k uçlu dört soru sorulmu tur. Ö rencilerden, ö retmeni tan,malayacak bir metafor üretmeleri, bu metafora dayal, olarak ö retmen ve ö renci rollerini aç,klamalar, ve ürettikleri metaforun ö retmen yada ö renci merkezli e itim perspektifinden hangisini daha çok temsil etti ini gerekçeleriyle birlikte aç,klamalar, istenmi tir

Verilerin çözümlenmesinde, tümevar,mc, analiz yöntemine ba l, olarak kodlamaya dayal, *içerik analizi* kullan,lm, t,r. Daha sonra ö retmen ve ö renci merkezli e itim anlay, , kuramsal temel al,narak, metaforlar ara t,rmac, taraf,ndan farklı zamanlarda dört kez kodlanm, , ayr,ca Rehberlik Psikolojik Dan, manl,k Anabilim dal,nda görevli 2 ö retim üyesine ayr, ayr, kodlama yapt,r,lm, t,r. Ara t,rmac,n,n kodlamalar,yla bir ö retim

üyesi aras,nda % 91, di eriyle % 82 oran,nda hem fikir olundu u gözlenmi tir. Kodlamalarda üzerinde fikir birli i sa lanamayan metaforlar bir araya gelinerek tart, ,lm, ve kodlamalara son ekli verilmi tir.

Ara t,rman,n Bulgular,: Bu ara t,rmada S,n,f Ö retmenli i ö retmen adaylar,n,n öö retmenöe ili kin oldukça farkl, metaforlar ürettikleri gözlemlenmi tir. Üretilen 113 metafor içinde en s,k kullan,lanlar,; *pusula* (19), *güne* (15), , *k* (11), *anne ve baba* (10) ve *heykelt,ra* (8) metaforlar,d,r. çerik analizi sonuçlar,, ö retmen adaylar,n,n öö retmenöe ili kin ürettikleri metaforlardan 99'unun ö retmen merkezli, 9'unun ö renci merkezli, 23'ünün ise hem ö retmen hem de ö renci merkezli perspektifleri yans,tt, ,n, göstermektedir. Ayr,ca öpusulaö, ödeniz feneriö gibi baz, metaforlar ö retmen adaylar, taraf,ndan; hem ö retmen merkezli, hem ö renci merkezli, hem de karma perspektifi yans,tacak ekilde kullan,lm, t,r.

Analiz sonuçlar,na göre, S,n,f Ö retmenli i ö retmen adaylar,n,n 227'si (% 85.7) ö retmen merkezli, 11'i (% 4.1) ö renci merkezli ve 29'u (%10.1) hem ö retmen hem ö renci merkezli inançlara sahiptirler. Cinsiyet de i keni ile inançlar aras,nda önemli bir farkl,la ma görülmemesine ra men, birinci s,n,f ö rencilerinin di er s,n,f ö rencilerine göre daha ö retmen merkezli inançlara sahip olduklar, gözlenmi tir. Ayr,ca analizler, ö retmen adaylar,n,n % 26.2'sinin (N=70) ürettikleri metaforlar,n ö retmen merkezli perspektifi yans,tt, ,n,, % 61.0'ının (N= 163) metaforlar,n,n ö renci merkezli anlay, , yans,tt, ,n, ve % 12.7'sinin (N=34) metaforlar,n,n hem ö retmen hem de ö renci merkezli anlay, , yans,tt, ,n, dü ündüklerini göstermektedir.

Çeli kili 185 cevaptan yola ç,k,larak yap,lan detayl, analizler, ö retmen adaylar,n,n ö retmen merkezli anlay, la ilgili yanl, kavramla t,rmalar,n,n olmad, ,n,, ancak ö renci merkezli anlay, la ilgili baz, yanl, kavramla t,rmalara sahip olduklar,n, göstermi tir. Analiz sonuçlar,na göre, birinci s,n,f ö rencilerinin bir bölümünün (N=48) ö retmen ya da ö renci merkezli e itim anlay, ,yla ilgili tutarl, bir kavramsal çerçeveye sahip olmad,klar, görülmü tür. Bunun yan,nda en çok yanl, kavramla t,rman,n (N= 98) öRehberö kavram, ile ilgili oldu u gözlenmi tir. öRehberö kavram, ö retmen adaylar, taraf,ndan, ö renmeye ve ö renci geli imine yard,mc,dan ziyade; yol gösteren, yön veren anlam,nda kavramla t,r,lm, t,r. Benzer ekilde öaktif ö renmeö ile ilgili de yanl, kavramla t,rmalar (N=31) gözlenmi tir. Ö retmen adaylar,, s,n,f içerisinde verme-alma ili kisinde, ö retmenin ö rencilere sorumluluklar vererek aktifle tirdi ini ve böylece ö rencilerin bilgiyi aktif bir ekilde yap,land,rd,klar,n, dü ünmetedirler.

Ayr,ca, etkili ö renme çevresi olu turmayla ilgili baz, temel uygulamalar ö retmen adaylar, taraf,ndan ö renci merkezli anlay, la ili kilendirmi tir. Örne in, e lenceli ders i leme, ö rencilerin geli imini destekleme, ö rencilerin ilgi ve ihtiyaçlar,na odaklanma, bireysel farkl,l,klar, ileti im kurma ve güvenli ö renme ortam, olu turma gibi. Bu özellikler kuramsal olarak ö renci merkezli anlay, , yans,tmas,na ra men, ö retmen adaylar,n,n bu noktalara vurgu yapmalar,nda; ö rencilerin anlam, zihinlerinde yap,land,rmalar,nda ö retmenin uygun ö renme çevresi olu turmas,ndan ziyade; ö renciye bilgiyi daha etkili verme, ö renciyi daha rahat ekillendirmede ö renme çevresini araç olarak kullan,lmas,n,n gerekti i dü üncesi yatt, , gözlenmi tir.

Ara t,rman,n Sonuçlar, ve Öneriler: Ara t,rma sonuçlar, göstermi tir ki, ö retmen adaylar,n,n oldukça önemli bir k,sm, ö retmen merkezli inançlara sahip olmalar,na ra men, kendilerini ö renci merkezli olarak alg,lama e ilimindedirler.

Ö rencilerin yanl, kavramsalla t,rmalar,na bak,ld, ,nda temel yanl, ,n, öö renme ö kavram,yla ilgili oldu u söylenebilir. Ö retmen adaylar,, ö retmen bir örehberö olarak yol gösterirse, ö rencilerin aktif olaca ,n,, dolay,s,yla bilgiyi yap,land,racaklar,n, dü ünmetedirler. Bu konuda s,n,f ö retmenli i program,nda yer alan

Öğretim Psikolojisi dersi Öğretim ve Öğrenme ve Öğretim Kuramları dersleri içinde ayrılabılır. Öğrencilerin yanı sıra kavramsal olarak, fark edecekleri ortamlar yaratılabilir.

Ayrıca özellikle birinci sınıf öğretmen adayları, öğretmen ve öğretmen merkezli eğitim anlayışları, sahip olmadıkları, görülmektedir. Bu yüzden birinci sınıf öğretmen adayları, eğitimle ilgili felsefi alt yapı, oluşturabilmeleri için, öğretmen eğitimi programları, yeniden gözden geçirilip gerekli düzenlemeler yapılabilir.

Sonuç olarak, öğretmen adayları, çoğunluğunun öğretmen merkezli anlayışa sahip olmaları, eğitim politikaları, tekrar gözden geçirmemiz gerektiğini düşündürmektedir. Ayrıca öğretmen adayları, üst düzey bilimsel gelişmelerini destekleyecek, farklılıkların, artıracak ortamlar yaratmaları önemli olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Öğrenci merkezli, Öğretmen merkezli, Sınıf Öğretmeni ile öğretmen adayları,, Öğretmen adayları,n, inançlar,, metafor.

Referanslar

Akku, H. (2013). Pre-service secondary science teachers' images about themselves as

science teachers. *Journal of Baltic Science Education*, 12(2)(249-260).

Britzman, D. P. (1986). Cultural myths in the making of a teacher: Biography and social

structure in teacher education. *Harvard Educational Review*, 56(4), 442-456.

Calderhead, J., & Robson, (1991). Images of teaching: Student teachers' early conceptions of classroom practice. *Teaching and Teacher Education*, 7(1), 1-8.

Duru, S. (2006). *Pre-service Elementary Education Teachers' Beliefs About Teaching and*

Learning in Turkey. Unpublished dissertation, Indiana University, Bloomington.

Eisenhart, M. A., Shrum, J. L., Harding, J. R., & Cuthbert, A. M. (1988). Teacher beliefs:

Definitions, findings, and directions. *Educational Policy*, 2(1), 51-69.

Greene, M. W., & Zimmerman, S. O. (2000). *The effects of fifth dimension on preservice*

teachers beliefs. Paper presented at the Society for Information Technology & Teacher

Education International Conference (San Diego, California).

Lortie, D. C. (1975). *Schoolteacher: A sociological study*. Chicago: University of Chicago Press.

Löfström, E. & Poom-Valickis, K. (2013). Beliefs about teaching: persistent or

malleable? A longitudinal study of prospective teachers' beliefs. *Teaching and*

Teacher Education, 35, 104-113.

- Minor, L. C., Onwuegbuzie, A. J., Witcher, A. E., & James, T. L., (2002). Preservice teachers' educational beliefs and their perceptions of characteristics of effective teachers. *The Journal of Educational Research*, 96(2), 116-127.
- Pajares, M. F. (1992). Teachers' beliefs and educational research: Cleaning up a messy construct. *Review of Educational Research*, 62(3), 307-332.
- Richardson, V. (1996). The role of attitudes and beliefs in learning to teach. In J. Sikula (Eds), *Handbook of research on teacher education* (pp.102-119). New York: Simon & Shuster MacMillan.
- Saban, A. (2004). Giri düzeyindeki sınıf öğretmen adayları, sınıf öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Schepens, A., Aelterman, A. & Vlerick, P. (2009), Student Teachers' Professional Identity Formation: Between being Born as a Teacher and becoming one. *Educational Studies*, 35(2), 361-378.